گــەڕان لـە دووی نـــان

ن: هەژێن

هەر چۆن بوو، بە بەرتیل و تکاکاری خۆم لە سنوور ڕزگار کرد و چوومە ئەو دیو. برسیەتی و هیلاکی ئەو چەند ڕۆژە پێمەوە دیار بوو، بەم شێوەیە گەیشتمە ناوچەی هەمەدان و کەوتمە گەڕان بە دوای کاردا، کاتی کاری کشتوزار و کورەخانەکان نەمابوو، لەلایەکەوە هێندە برسیم بوو، وەخت بوو پەلاماری گژوگیا بدەم، لەولاشەوە ترسی گرتن و بەهەدەر ڕۆیشتنی هیلاکی ئەو چەند ڕۆژە و گیرفانبەتاڵیم، لە تاو ئەم بارە، گەر جوتیارێکم بە جلوبەرگی خاکییەوە ببینیایە ئەوا زەندەقم دەچوو و وام دەزانی پاسدارە. کات دەمەو ئێوارە بوو، چەند کرگە (دەواجن) گەڕابووم، کارم دەست نەکەوت، ئیتر هێزم تیا نەما، گەیشتمە ئەو بڕوایە کە ئەگەر چوومەتە ناو مۆڵگەی پاسدارەوە دەبێت شتێك بۆ خواردن بە دەست بێنم، هەستم دەکرد وا لە هۆش خۆم دەچم. بە ڕاستە جادەیەکی خاکیدا ملی ڕێگام گرتبوو، پاش چەند هەنگاوێك ماشینێك هات، کەمێك تێپەڕی و گەڕایەوە دواوە و وتی:

بۆ ڕەحمەت ئاباد دەچی؟

دوای کەمێك ڕامان وتم ئا بەڵێ.

سوار بووم و شوفێرەکە کەوتە پرسیار:

+ نامۆ دیاری وانییە؟

- بەڵێ.

+ سەردەشتی؟

- نا عیراقیم .

+ لە ئاوارەکانی هەڵەبجەی؟

- بەڵێ.

+ بۆچی دەچی بۆ ڕەحمەت ئاباد؟

- بەدوای کاردا دەگەڕێم.

شۆفێرەکە ساتێك بێدەنگ بوو، ترسم لێنیشت، بە خۆمم وت " پیاوی ڕژێم نەبێت و بەگرتنم بدات، لە لایەکی تریشەوە دڵخۆشی خۆمم دەدایەوە، ئەی کێ دەڵێ پیاوی چاك نییە و دڵی پێم نە سووتاوە؟

+ لێرە کەس دەناسی.. پێشتر لێرە کارت کردووە؟

نا نەخێر..

کەمێکمان مابوو لە دێکە نزیك بینەوە. شۆفێرەکە دەستی بۆ لای چەپی ڕێگەکە ڕاکێشا و وتي: ئەوە گەورەترین کرگەی ئەم ناوەیە. کە گەیشتینە ڕێکی کرگەکە کەسێك بەرەو سەرڕێگەکە دەهات، قەدوباڵایەکی گەورە و ڕدێنە ماش و برنجییەکەی خەت دابوو، ناوچەوانی تەخت و ڕوتاوە، دەستی بۆ ئۆتۆمەبێلەکە ڕاگرت.

شۆفێرەکە: سڵام ئاغای مرادعلی.

مرادعەلی: چۆنی ئاغای سلێمانی، سەلامەتی؟

سلێمانی(شوفیرەکە): زۆر سوپاس، خێرە وا لەم سەر ڕێگەیە ڕاوەستاوی؟

مرادعلی: چاوەڕێی پیکابێکم دەکرد، باش بوو کە تۆهاتی، کەمێك ئالفم هەیە لەناو دێیە، بەڵکو بۆم بهێنی .

سلێمانی: هەر ئێستا؟

مراد علی: بەڵی هەر ئێستا، نەفەرەکەت هی ناو دێیە؟

سلێمانی: نا ئاوارەی عیراقییە، بەدوای کاردا دەگەڕێ، ئەم شەو لای خۆم ڕای دەگرم تا بەیانی بەڵکو...

مرادعلی: ئەتوانی شتەکانی پێ باربکەیت و بیهێنیتەوە ئیرە لەوانەیە پێویستیم پێی هەبێت .

شۆفێرەکە: ڕووی تێکردم و وتی "دەتوانی لە دواوە سوار بی، ئاغای مرادعەلی دێتە جێیەکەت، ئەوە بەختت هەبوو، وتی لەوانەیە کارمان هەبێت بۆی" ...

ئیتر من لە پێستی خۆمدا جێم نەدەبووەوە، هەر ئەو ئێوارەیە دەستبەکار بووم تا بەرەبەری زستان بەردەوام کارمکرد، کارەکە هێندە سەخت بوو، مەپرسن. لە ئاشی کرگە تەنانەت زۆرجار ئیشی نێومالێش، بووبووم بە هەموو شتێ، دڵم لە خۆشیا باڵە فرێی بوو، خواردنم جارجارە لە ماڵیان بۆ دەهات کە شۆربایەك بوو یان ئەو مامرانەی کە نەخۆش دەکەوتن و سەرمان دەبرین زۆرجار ئالفی مامرەکان (گۆشت گیایی)م دەخوارد. سەرماوسۆڵەی پاییز و بۆن و بەرامەی کرگە نەخۆشی خستم، چەندجار تووشی لەرزوتا بووم، بەڵام لەبەر قاچاخبوونم نەدەچوومە لای دکتۆر، تا دواجار تووشی سەرئیشەیەك بووم و لە پڕ دەبورامەوە. ناچار بە مرادعەلی خاوەنی کرگەکەم ، گوت :

+ ئاغا گیان، ئیتر من ناتوانم بەم جۆرە کار بکەم، بەڵکو هەقدەستی ئەم چەند مانگەم بدەیتێ و تا نەمردووم، بڕۆمەوە. وا بزانم ئیتر بۆ ئێوەش کەڵکم نەماوە؟

مرادعەلی: چۆن دەبێ، من بەم زمستانە کێم چنگ دەکەوێت؟

+ ئاخر بەم جۆرە دەمرم، دەتوانم دوو هەفتەی تریش کاربکەم تاوەکو کەسێکی کە پەیدا دەکەی، ئەوسا منیش بەو هەقدەستەوە دەچمەوە ناو خێزانەکەم.

- هەقدەستی چی، مەگەر تۆ ئەم چەند مانگە، ئەو هەمەوو خواردن و شوێن و خزمەتەشمان کردووی لەبەر چاو ناگری؟

+ ئاخر حاجی ئاغا مەگەر خۆت نەتگوت "مانگانە دووازدە هەزار تمەن شەو و ڕۆژ کار بکەم و خەرجم واتە خواردن و حەمام و شوێنی خەوتنم لەسەر تۆ بێت؟

- نەخێر من لەڕێی خودا بەزەیم بە تۆدا هاتووەتەوە، تاکو لە برسا نەمری.

+ ئاخر حاجی ئاغا من نەهاتووم بخۆم و ئاگام لە سکی مناڵەکانم نەبێت، من هاتووم چوار تمەن بۆ ئەم زستانە بەرمەوە، تاکو مناڵەکانم لە برسا نەمرن.

- ئێستا دەڵێی چی، هەروا دەڕۆی یان بتدەمە دەستی سوپا و بڵێم سیخوڕە؟

+ هەروا بە ئاسانی ناترسم، گەر سیخوڕ بووم، بۆ ڕاتگرتم؟

- خۆت دەزانی، تا بەیانی لێرە بیت، ئەوا من مەجبورم بتدەمە دەستی قانوون.

سەرپێچیم کرد و مامەوە، چەندجار داوام لێکرد بەڵکو هیچ نەبێ خەرجی گەڕانەوەم تا سەر سنوور بۆ بدات، ڕاستییەکەی زۆریش دەترسام، هەر بۆیە وا بەئاسانی لە هەقی خۆم خۆش دەبووم، ئاخر زیاد لە شەو و ڕۆژێك لە سنووری حاجی هۆمەرانەوە دوور بووم، هەرچیم کرد و کۆشا بێسوود بوو. بەیانی کە لەخەو هەستام بە تەمابووم بچم بۆ ماڵیان بۆ ناو دێ، بەڵکو سۆزی جولاّبێ و نائومێدم نەکات...

پێش ئەوەی بەرەو سەر ڕێگەکە یەکەم هەنگاو هەڵبێنمەوە، بەرەوڕووم ئۆتۆمەبێلێکی سوپا قوت بووەوە، هیچ بواری ڕاکردنم نەما...

ئۆتۆمەبێلەکە ڕاوەستاو و چەند چەکدار دابەزین. لێپرسراوەکەیان کە دانەبەزی بوو، لەناو ئۆتۆمەبێلەکەدا ڕوو لە چەکدارەکان :

+ کوڕینە دەسگیری کەن!

هەر چەندە وتم بارم وا و بابەت وا، سوودی نەبوو، چاویان بەستم و لەگەڵ خۆیان بردمیان ..

لە ڕێگە هەر گاڵتەیان پێدەکردم و جارجارەش مستێکان دەژەنیە لا تەنیشتم.

+ نمەك حەرام، بە قاچاخ هاتووی، لە ڕێی خودا کاریان پێداوی کەچی دزی دەکەیو پەلاماری ناموسی حاجی ئاغا دەدەی ؟

هەرچەند سوێندم دەخوارد، بە کوردی و چەند وشەیەك فارسی دەمگوت بەخوا هیچی وا نییە بوختانە، کەچی زیاتر لێیان دەدام.. پاش ماوەیەك لێکۆڵینەوە و لێدان، چەند ڕۆژ لە سوپای هەمەدان زیندانی بووم... بەیانییەك زوو بەخەبەریان هێنام و وتیان:

+ سەرت بشۆ و خۆت خاوێن کەرەوە!

لەم ڕفتارەیان زۆر سەرم سورما و بەخۆمم گوت: بەخودا دیارە ئازاد دەبم، بڕیارم دابوو، گەر وازم لێبێنن مەمنون بم و ئیدی باسی پارە نەکەم . کاتژمێر بوو بە هەشت، دوو چەکدار بە ئۆتۆمەبێل بردمیان.،. کە دابەزیم، تەرازوو و ئاڵای (کۆماری ئیسلامی)م بینی، زانیم دادگەیە و سەرەتای کارە... مرادعەلی(حاجی ئاغا)، پۆشاکی سوپای پۆشیبوو، یەك دونیا لێی دەترسام، ئێستا ئیتر بەراستی کەسێکی دڕندە دیار بوو، سەرەتا ئەویان بانگ کرد و پاشان من. دوای چەند پرسیار و ناو و ناونیشان پرسین:

+ تۆ چۆن بە قاچاخ هاتووی بۆ ئێران؟

منیش لە ئەلفەوە تا یا، باسم کرد، پێم وابوو ئیتر ئێستا بەزەییان بەمندا دیتەوە...

+ سەرەڕای چاکە و یارمەتی لەڕێی خودادا، بۆ دزیت لە ئاغای مرادعلی کردووە، ها؟

وتم: من هیچ دزیم نەکردووە، بەڵکو داوای هەقی خۆمم کردوە، ئەو ئاوا بە دزی تاوانباری کردووم ، هیچ ڕاست نییە . ئیتر ئەم قسانە کا ژماردن بوون بۆیان، هیچ دادیان نەدام و سەرئەنجام شەش مانگ لە دیزل ئابادی (کرمانشا) زیندانی بووم. شەو ڕۆژم لەژێر فشاری گیانی و دەروونی ئەو جانەوەرانەدا بردە سەر، بەو هیوایەی کە بمگێرنەوە عیراق.

شەش مانگ، هەوڵیان دا بمکەن بە (توبەکاری ئیمام)، بەڵام بێسوود بوو، کاتی کە پێیان وتم تۆ حوکمەکەت تەواو بووە و بەیانی ئازاد دەبیت، وەخت بوو باڵ بگرم، هەر چەندە نەمدەزانی چۆن و بەچ ڕوویەکەوە بچمەوە ناو منداڵ و کەسوکار.. شەوانە، خەوی ناخۆش ناخۆش وەك دیوەزمە لە ناخەوە دەیان خواردم و ورەم پێ نەدەدما.

بەیانی زوو هەستام، خۆم خاوێن کردەوە و خۆم ئامادە کرد، زیندانییە ئیرانییەکان ئیرەییان پێدەبردم، کە ڕزگارم دەبێت و لەژێر دەسەلاتی خواکاندا نامێنێم. نەیان دەزانی کە نوێنەری خواکان عیراقیشان کردووەتە دۆزەخ.

ئەمجار لەگەڵ چەند چەکدار سواری سەبارەیەکیان کردم، چەند کاتژمێر بەڕێوە بووین. گەیشتینە شاروچکەیەك کە لە ناوچەیەکی شاخاویدا بوو بەنێوی «سەلاسی باوەجانی»، من نەمزانی بۆچی بۆ ئەوێیان بردم، بەڵام ئەوەندەم دەزانی کە لە عیراق نزیك بوومەتەوە... بردمیانە شوێنێك هەر لە زیندانەکەی« دیزل ئاباد» دەچوو، لەگەڵ نامەیەك، دامیانە دەستی لێپرسراوی ئەو شوێنە... پاش چەند پرسیار و بێنەوبەردە، پێی وتم:

+ ئێرە قەرەنتینەیە و دەبێت چاوەڕێی گەڕانەوە بیت. لێرە دەورەیەك بەسەر دەبەیت، گەر شتت لەسەر نەبوو، ئەوا دەتنێرینەوە بۆ عیراق...

سێ مانگیش لەوێ، کە زیاتر لە باخچەی ئاژەل دەچوو، تەمەنم بە سەر برد. هەرچی مرۆڤی تێکشکاو و پۆخڵە بوو بەهۆی دەست تێکەڵکردن لەگەڵ لێپرسراوەکانی قەرەنتینەکە و هەواڵگری بۆیان، دەردەچوون بۆ ناو بازاڕ و سەردانی و هەموو شتێکیان دەدرایێ، هەر لەوێش تێگەیشتم کە دەدرێینەوە دەست جەلادەکانی (بەعس). سێ مانگیش لەوێندەرێ زەجرم کێشا. کاتێ وتیان خۆت ئامادە بکە بۆ کاروانی بەیانی بەرەو عیراق. لەبەر هەڵهاتنم لە عیراق کە بە تاوان

دەژمێردرا، گشت مووەکانی لەشم ڕاست بوونەوە! زیندانی (ئەبوغریب) و (هەیئە)ی کەرکوکم بیر کەوتەوە، گەر بڕیاردان بەدەستی خۆم بوایە، ئەوا لە نێوان هەڵبژاردنی قەرەنتینەی کۆماری ئیسلامی و زیندانەکانی ڕژێمی بەعسدا دۆش دادەمام. چونکە دڵنیا بووم، لە هەردوو بارەکەدا لە بوونی خۆم کەوڵم دەکەن. کە گەیشتمە سەر سنوور دەستم لەخۆم بەر دا. لێدان و سوکایەتی لەبری پێشوازی و ئارامکردنەوە، دەتگوت گشت کەرِوڵاڵین، کەس بە خۆی ڕا نەدەبینی داوای قومێك ئاو بکات. لەوێش بە نۆکەری دوژمن تاوانبارکراین و گوازراینەوە بۆ (دەزگای ئاسایشی گشتی کەرکوك). دوای ئەشکەنجە و لێکۆڵینەوە، دراین بە دادگەی شۆڕش و ئەوانیش بەویژدانی نیشتمانپەروەرانەیان یەکی سالێك زیندان وەك دیاری لەسەر بڕیاری سەرۆك پێشکەش کردین.

ئەوەی نەدەبوو بوو، خەم و پەژارەم بۆ منداڵەکانم لەلایەك و زوڵمی حاجی ئاغا و ڕۆژانی «دیزل ئاباد» و قەرەنتینە و ئەشکەنجە و سووکایەتی ئەم هاونیشمانییانەم لە ژیانی خۆم بێزاریان کردبووم. هەر چۆن بوو ئەو ساڵەشمان لە وڵاتی بێنانیدا بەسەر برد، وڵاتێك کە بوو بووە وێرانەی شەڕە بێ ئەژمارەکان. ساڵەکەم تەواو کرد و بەدەست بەسەری بردمیانە (سەربازگیری) و لەوێشەوە بۆ «بەسرە» تا خزمەتی وڵاتێك بکەم کە زیندان بوو بۆم .

پاش هەوڵێکی زۆر و بیر لێکردنەوە و پرسیار، خۆم دزییەوە و بە بەرتیل و ئەمسەر و ئەوسەر، گەیشتمەوە هەولێر و سەرم لە ماڵی خۆمانەوە دەرچوو. نە شار شاری جاران بوو، نە ماڵێ خۆمان، ماڵەکەی جاران. کاتێ من شارم بەجێهێشت ، لیستی سەوز حاکم بوو، کە گەڕامەوە لیستی زەرد باڵادەست بوو، دەتگوت ساڵەهایە ئەم شارەم نەدیووە. لەتەك دەرگە کرانەوە و وەژوور کەوتنم، هەموو دایانە پرمەی گریان و باوکەڕۆ... منیش لەوان خراپتر، زۆر بە پەلە چاوم گێڕا، دایکم و کچە بچکۆلەکەم دیار نەبوون، منیش بێ پرسیار دەستم کرد بە گریان. لەتەك بەرزبوونەوەی دەنگی من و مناڵەکان، جیرانەکانیش هاتن و کۆڕی شیوەن گەرم بوو. سەرەتا وامزانی بۆ خۆم دەگرین، بەڵام کە چەندجار وشەی جەرگسووتاوی و هەتیوکەوتنیان دابەگوێم دا، تێگەیشتم، هاوارم کرد: کوا دایکم، کوا شیلان؟ بەڵام بێجگە لە گریان و باوەش پێداکردن و گەرمبوونی کۆڕی شیوەنەکە، وەڵامێکی دیکەم وەرنەگرتەوە. لە تاو ئەم بارە و دوورکەوتنەوەم، ئارەقەی شەرمەزاری و فرمێسکی چاوانم تێکەڵ بووبوون و بەخوڕ دەهاتنەخوار... ئاخر من چووم نانیان بۆ بێنم، نەمزانی تاماوم دەبێ شەوان بە ئارەزووی دیداریان لە خەودا سەر بنێمەوە.

***